WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)

z dnia 5 maja 2009 r.*

W sprawie T-449/07

Thomas Rotter, zamieszkały w Monachium (Niemcy), reprezentowany przez adwokata M. Müllera,

strona skarżąca,

przeciwko

Urzędowi Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (znaki towarowe i wzory) (OHIM), reprezentowanemu przez G. Schneidera, działającego w charakterze pełnomocnika,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę na decyzję Czwartej Izby Odwoławczej OHIM z dnia 27 września 2007 r. (sprawa R 1415/2006-4) dotyczącą rejestracji trójwymiarowego oznaczenia przedstawiającego kompozycję kiełbasek jako wspólnotowego znaku towarowego,

* Język postępowania: niemiecki.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (druga izba),

w składzie: I. Pelikánová, prezes, K. Jürimäe (sprawozdawca) i S. Soldevila Fragoso, sędziowie,

sekretarz: T. Weiler, administrator,

po zapoznaniu się ze skargą złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 3 grudnia 2007 r.,

po zapoznaniu się z odpowiedzią na skargę złożoną w sekretariacie Sądu w dniu 8 kwietnia 2008 r.,

po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 stycznia 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności postania sporu

1 W dniu 17 marca 2005 r. skarżący, Thomas Rotter, dokonał na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie

wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. 1994, L 11, s. 1), ze zmianami, zgłoszenia wspólnotowego znaku towarowego do Urzędu Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (znaki towarowe i wzory) (OHIM).

2 Znak towarowy, o którego rejestrację wniesiono, stanowi przedstawiony poniżej trójwymiarowy kształt:

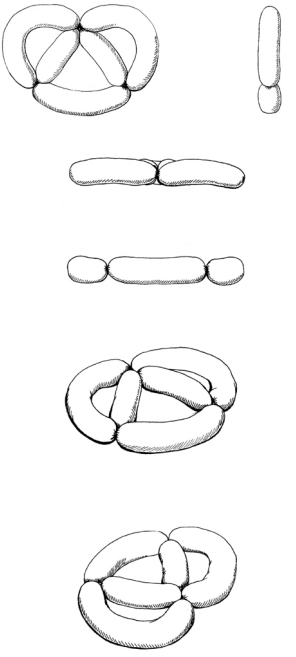

3 Towary i usługi, dla których pierwotnie wniesiono o rejestrację, należą do klas 29, 30 i 43 Porozumienia nicejskiego dotyczącego klasyfikacji towarów i usług dla celów rejestracji znaków z dnia 15 czerwca 1957 r., ze zmianami, i odpowiadają, dla każdej z tych klas, następującemu opisowi:

— klasa 29: „mięso, drób i dziczyzna, ekstrakty mięsne, warzywa konserwowe, suszone i gotowane, kompoty, nabiał, wędliny, produkty ziemniaczane”;

— klasa 30: „cukier, ryż, produkty zbożowe”;

— klasa 43: „usługi restauracyjne (gastronomia); usługi tymczasowego zakwaterowania”.

4 Decyzją z dnia 28 sierpnia 2006 r. ekspert z jednej strony dopuścił do rejestracji zgłoszony znak towarowy dla usług należących do klasy 43, ale z drugiej strony na podstawie art. 7 ust. 1 lit. b) i c) rozporządzenia nr 40/94 odmówił rejestracji tego znaku dla towarów należących do klas 29 i 30, wskazując, że jest on pozbawiony charakteru odróżniającego dla tych towarów.

5 W dniu 30 października 2006 r. skarżący wniósł do OHIM odwołanie od decyzji eksperta na podstawie art. 57–62 rozporządzenia nr 40/94.

6 Decyzją z dnia 27 września 2007 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją") Czwarta Izba Odwoławcza oddaliła to odwołanie. W uzasadnieniu wskazała ona, że — zwłaszcza jeśli chodzi o wędliny — kształt, który miał zostać objęty rejestracją znaku towarowego, odpowiada kompozycji pięciu różnych kiełbasek, których końce są ze sobą połączone. Izba Odwoławcza sprecyzowała, że połączenie odrębnych kiełbasek za ich końce, tak aby stanowiły nieprzerwany ciąg, jest powszechnie przyjęte i wynika z wymogów produkcyjnych. Ponadto stwierdziła ona, że przeciętni konsumenci nie będą postrzegali takiej formy przedstawienia towaru jako wskazówki jego pochodzenia handlowego, a wyłącznie jako jeden z licznych sposobów połączenia kilku kiełbasek w celu ich przechowywania i łącznej sprzedaży. Zdaniem Izby Odwoławczej fakt ten sprawia, że zgłoszonemu kształtowi nie można przypisać charakteru odróżniającego.

7 Pismem skierowanym do OHIM w dniu 3 grudnia 2007 r., czyli w tym samym dniu, w którym wniesiono niniejszą skargę, skarżący wniósł na podstawie art. 44 rozporządzenia nr 40/94 o ograniczenie wykazu towarów i usług zawartego w zgłoszeniu znaku towarowego do „wędlin" i „usług restauracyjnych (gastronomia); usług tymczasowego zakwaterowania", należących odpowiednio do klas 29 i 43 w rozumieniu porozumienia nicejskiego. W skierowanym do skarżącego piśmie z dnia 8 stycznia 2008 r. OHIM wskazał, że od tej chwili w wykazie towarów i usług, dla których wniesiono o rejestrację znaku towarowego, będą figurowały wyłącznie „wędliny" i „usługi restauracyjne (gastronomia); usługi tymczasowego zakwaterowania", należące odpowiednio do wyżej wymienionych klas.

Żądania stron

8 Skarżący wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

— obciążenie OHIM kosztami postępowania, w tym kosztami poniesionymi przez nią w związku z postępowaniem odwoławczym.

9 Na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie Sądu, skarżący oświadczył, że przedmiot niniejszej skargi ogranicza się do żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji w części dotyczącej odmowy rejestracji zgłoszonego znaku towarowego dla „wędlin", należących do klasy 29 w rozumieniu porozumienia nicejskiego, oraz że w pozostałym zakresie cofa żądanie stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.

10 OHIM wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

Co do prawa

11 Na poparcie skargi skarżący podnosi jedyny zarzut dotyczący naruszenia art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 40/94.

Argumenty stron

12 Skarżący utrzymuje, że zgłoszone oznaczenie ma charakter odróżniający w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 40/94 i może służyć jako wskazówka pochodzenia handlowego wędlin. W tym zakresie skarżący podnosi, że zgłoszony kształt znacznie odbiega od sposobu prezentacji rozpatrywanych towarów, z jakim zwykle spotykają się konsumenci.

13 Po pierwsze, skarżący twierdzi, że w obrocie wędliny są zwykle oferowane osobno i w charakterystycznej postaci, a mianowicie mają podłużny i zaokrąglony kształt. Zgłoszony kształt odbiega od przyjętych w sektorze wzorców w zakresie sposobu prezentacji rozpatrywanych towarów pod dwoma względami: po pierwsze, kiełbaski przeznaczone do parzenia i kiełbaski do grillowania, które zawierają kilka składników, nie są w niniejszym przypadku oddzielone, a wręcz przeciwnie, są ze sobą połączone; po drugie, połączone w ten sposób wędliny nie zachowują swego zwykłego podłużnego i zaokrąglonego kształtu. Skarżący precyzuje, że kompozycja ta ma w przypadku wędlin oryginalny i nowy kształt, gdyż przypomina wyglądem precla, choć nie do końca przybiera jego postać, składając się, w odróżnieniu od precla, w dostrzegalny sposób z kilku elementów.

14 Po drugie, skarżący utrzymuje, że omawiana kompozycja nie odpowiada przyjętemu powszechnie kształtowi kiełbasy. W szczególności sposób przedstawienia wędlin w postaci kompozycji, która z kolei wywołuje skojarzenia ze znanym kształtem, a to kształtem precla, należącym do innego sektora towarów, nie stanowi zwykłego, z punktu widzenia konsumentów, sposobu prezentacji tych towarów. To właśnie z powodu tak niezwykłego sposobu przedstawienia wędlin w obrocie konsument zauważy najpierw towar, a następnie zachowa w pamięci ten kształt wędlin. Zdaniem skarżącego sposób przedstawienia tych wędlin stanie się ich atrybutem, pozwalającym konsumentom na odróżnienie ich od wędlin innych producentów. A zatem w odczuciu konsumentów zgłoszony kształt nada temu sposobowi przedstawienia wędlin, w porównaniu z innymi typowymi kształtami kiełbasy, element fantazji konieczny do uzyskania charakteru odróżniającego.

15 Po trzecie, skarżący podnosi, iż różnica między zgłoszonym kształtem a sposobem prezentacji rozpatrywanych towarów, z jakim zwykle spotykają się konsumenci, jest tym większa, że używanie fantazyjnej formy przedstawienia wędlin w celu promocji ich sprzedaży jest już samo w sobie nowym fenomenem handlowym.

16 OHIM nie zgadza się z argumentacją skarżącego.

Ocena Sądu

17 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 40/94 nie są rejestrowane znaki towarowe, które pozbawione są jakiegokolwiek charakteru odróżniającego.

18 W myśl utrwalonego orzecznictwa oznaczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 40/94, są oznaczeniami uważanymi za nienadające się do pełnienia podstawowej funkcji znaku towarowego, jaką jest wskazywanie na pochodzenie handlowe towaru lub usługi w celu umożliwienia konsumentowi nabywającemu towar lub usługę oznaczone znakiem towarowym dokonanie przy kolejnym zakupie tego samego wyboru, w razie pozytywnych doświadczeń, albo dokonania innego wyboru, jeśli doświadczenie okaże się negatywne [zob. wyrok Sądu z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie T-262/04 Bic przeciwko OHIM (Kształt zapalniczki krzesiwowej), Zb.Orz. s. II-5959, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo].

19 Charakter odróżniający znaku towarowego należy oceniać z uwzględnieniem, po pierwsze, towarów lub usług, dla których wniesiono o rejestrację, i po drugie, sposobu postrzegania tego znaku przez właściwy krąg odbiorców, składający się z konsumentów

tych towarów lub usług [zob. podobnie: wyrok Trybunału z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych C-473/01 P i C-474/01 P Procter & Gamble przeciwko OHIM, Rec. s. I-5173, pkt 33; wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-358/04 Neumann przeciwko OHIM (Kształt główki mikrofonu), Zb.Orz. s. II-3329, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo].

20 W tym zakresie warto przypomnieć, że kryteria oceny charakteru odróżniającego trójwymiarowych znaków towarowych odpowiadających wyglądowi samego towaru nie różnią się od kryteriów stosowanych do innych kategorii znaków [zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 25 października 2007 r. w sprawie C-238/06 P Develey przeciwko OHIM, Zb.Orz. s. I-9375, pkt 80; ww. w pkt 19 wyrok w sprawie Kształt główki mikrofonu, pkt 41).

21 Jednakże w ramach stosowania powyższych kryteriów sposób postrzegania znaku towarowego przez właściwy krąg odbiorców niekoniecznie będzie taki sam w przypadku trójwymiarowego znaku towarowego, który stanowi sam wygląd zewnętrzny towaru, i znaku słownego lub graficznego, który składa się z oznaczenia niemającego związku z wyglądem oznaczonych nim towarów. W przypadku braku elementów graficznych lub słownych przeciętny konsument nie ma bowiem zwyczaju wnioskować na temat pochodzenia towarów na podstawie ich kształtu czy kształtu ich opakowania i dlatego ustalenie istnienia charakteru odróżniającego w przypadku znaku trójwymiarowego może okazać się trudniejsze niż w przypadku znaku słownego czy graficznego (zob. ww. w pkt 20 wyrok w sprawie Develey przeciwko OHIM, pkt 80; ww. w pkt 19 wyrok w sprawie Kształt główki mikrofonu, pkt 22).

22 Ponadto poziom uwagi przeciętnego konsumenta może się różnić w zależności od kategorii danych towarów lub usług (wyrok Trybunału z dnia 22 czerwca 1999 r. w sprawie C-342/97 Lloyd Schuhfabrik Meyer, Rec. s. I-3819, pkt 26). W przypadku towarów codziennej konsumpcji, sprzedawanych w stosunkowo niskiej cenie, poziom uwagi poświęcany przez przeciętnego konsumenta ich zewnętrznemu wyglądowi nie jest wysoki.

23 Wreszcie aby dokonać oceny, czy składający się z kilku elementów kształt może być postrzegany przez właściwy krąg odbiorców jako wskazówka pochodzenia, należy poddać analizie całościowe wrażenie wywierane przez tę kombinację [zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 19 września 2001 r. w sprawie T-129/00 Procter & Gamble przeciwko OHIM (Prostokątna tabletka z wtłoczeniem), Rec. s. II-2793, pkt 54].

24 To właśnie w świetle powyższych rozważań należy zbadać, czy Izba Odwoławcza miała podstawy, by stwierdzić, że kształt, dla którego wniesiono o rejestrację znaku towarowego, jest pozbawiony charakteru odróżniającego.

25 W niniejszej sprawie należy wskazać, że rozpatrywane towary, a mianowicie wędliny (Wurstwaren), są sprzedawane nie tylko w sklepach mięsno-wędliniarskich, ale również w supermarketach, w przeznaczonych do tego sekcjach i na półkach z artykułami chłodzonymi. A zatem są to dobra bieżącej konsumpcji przeznaczone dla przeciętnych konsumentów w Unii Europejskiej.

26 Co się tyczy zgłoszonego kształtu, to jest kompozycji kilku kiełbasek, należy stwierdzić, że różni się on od klasycznego i najbardziej rozpowszechnionego kształtu rozpatrywanych towarów, czyli od kształtu kiełbasy.

27 Należy wskazać zresztą, że skarżący nie przeczy temu stwierdzeniu. Skarżący sam utrzymuje bowiem, że zgłoszony kształt składa się z kilku kiełbasek połączonych ze sobą w dostrzegalny sposób i przypomina wyglądem precla, choć nie do końca przybiera jego postać. W rezultacie Izba Odwoławcza słusznie stwierdziła, że trójwymiarowy znak towarowy, o którego rejestrację wniesiono, składa się z całości tworzonej przez pięć odrębnych kiełbasek połączonych ze sobą końcami. A zatem w niniejszej sprawie przedmiotem badania winna być dokonana przez Izbę

Odwoławczą ocena charakteru odróżniającego kształtu kompozycji kiełbasek, przy czym badanie to powinno uwzględniać całościowe wrażenie wywierane przez tę kompozycję.

28 Odnosząc się w pierwszej kolejności do argumentu skarżącego, zgodnie z którym zgłoszony kształt ma charakter odróżniający, ponieważ w jego ramach kiełbaski nie są prezentowane oddzielnie, lecz są ze sobą połączone, wystarczy podkreślić, że — jak to słusznie wskazała Izba Odwoławcza — łączenie kiełbasek za ich końce w celu ich przechowywania i łącznej sprzedaży jest powszechnie przyjęte w obrocie.

29 Odnosząc się w drugiej kolejności do argumentu skarżącego, zgodnie z którym charakter odróżniający zgłoszonego kształtu wynika również z tego, że ta kompozycja kiełbasek nie ma tradycyjnego, podłużnego i zaokrąglonego kształtu, warto wskazać, że skarżący ogranicza się do porównania zgłoszonego kształtu, na który składa się kompozycja kilku kiełbasek, z typowym w jego mniemaniu kształtem pojedynczej kiełbasy. W zakresie — co zresztą przyznaje sam skarżący — w jakim zgłoszona kompozycja jest postrzegalna, porównanie to jest oczywiście pozbawione znaczenia, w związku z czym argumentowi temu brakuje podstaw faktycznych.

30 W rezultacie wbrew temu, co utrzymuje skarżący, przeprowadzone w pkt 28 i 29 powyżej badanie tych dwóch wysuniętych przezeń argumentów nie wykazuje, w czym miałoby przejawiać się to, że zgłoszony kształt znacznie odbiega od przyjętego sposobu prezentacji kiełbasek w obrocie.

31 Z powyższych rozważań wynika, że ze względu na to, iż rozpatrywane towary, a mianowicie wędliny, są dobrami bieżącej konsumpcji, przeciętni konsumenci nie będą postrzegać zgłoszonego kształtu jako wskazówki pochodzenia handlowego rzeczonych towarów.

32 Wniosku tego nie może podważyć argument skarżącego, że sposób przedstawienia wędlin w postaci kompozycji, która z kolei wywołuje skojarzenia ze znanym kształtem, a to kształtem precla, należącym do innego sektora artykułów żywnościowych, nie jest też zwykłym, z punktu widzenia konsumentów, sposobem prezentacji tych towarów.

33 Jak to przyznał bowiem sam skarżący, nawet jeśli zgłoszony kształt przypomina wyglądem precla, nie do końca przybiera jego postać. W związku z tym, zgodnie z tym, co zostało powiedziane w pkt 30 powyżej, chociaż zgłoszony kształt stanowi oryginalny, a nawet niezwykły sposób przedstawienia wędlin, przeciętni konsumenci tak czy inaczej nie będą kojarzyli go z preclem i będą dostrzegali w nim jedynie kompozycję pięciu kiełbasek połączonych ze sobą końcami.

34 Wniosku tego nie podważa też argument skarżącego, zgodnie z którym różnica między zgłoszonym kształtem a sposobem prezentacji rozpatrywanych towarów, z jakim zwykle spotykają się konsumenci, jest tym większa, że używanie fantazyjnej formy przedstawienia wędlin w celu promocji ich sprzedaży jest już samo w sobie nowym fenomenem.

35 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem bowiem zamierzona przez zgłaszającego znak towarowy konkretna koncepcja sprzedaży, która jest zależna od decyzji danego przedsiębiorstwa i może ulec zmianie po dokonaniu rejestracji, jest czynnikiem, który nie może mieć znaczenia dla oceny zdolności rejestracyjnej znaku towarowego [wyroki Sądu: z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-355/00 DaimlerChrysler przeciwko OHIM (TELE AID), Rec. s. II-1939, pkt 42; z dnia 30 kwietnia 2003 r. w sprawach połączonych T-324/01 i T-110/02 Axions i Belce przeciwko OHIM (Kształt brązowego cygara i kształt sztabki złota), Rec. s. II-1897, pkt 36].

36 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że Izba Odwoławcza słusznie uznała, iż zgłoszony kształt pozbawiony jest charakteru odróżniającego w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 40/94.

37 W rezultacie jedyny zarzut skarżącego winien zostać oddalony jako bezzasadny, a co za tym idzie — należy oddalić skargę w całości.

W przedmiocie kosztów

38 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżący przegrał sprawę, należy — zgodnie z żądaniem OHIM — obciążyć go kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Thomas Rotter zostaje obciążony kosztami postępowania.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 5 maja 2009 r.

Podpisy